

INSTITUȚIONALIZAREA ȘI EVOLUȚIA AUDIOVIZUALULUI ÎN REPUBLICA MOLDOVA: ASPECTE POLITICO-JURIDICE ȘI MEDIATICE

Irina NISTIRIUC,
doctorandă,

Institutul Integrare Europeană și Științe Politice al AȘM

Summary

The broadcasting as a means of information emerged and established itself on the present territory of the Republic of Moldova in the last century. During the Soviet times, he was enrolled in the State-party propaganda arsenal. Currently, the electronic information is in the process of democratization and affirmation in the civil society. The broadcasting in the Republic of Moldova through a period of transition from a dictatorship to a democratic one. Although it tends toward decentralization, however is observed the political interference that often determines the editorial activity of broadcasters. It shows trends of modernization of this domain through the emergence of new TV channel, that trying to promote European ideas and values. However, mores till to go a long way to strengthen the independence and effectiveness of the broadcasting in the Republic of Moldova.

 Audiovizualul ca mijloc de informare a apărut pe teritoriul actual al Republicii Moldova în secolul trecut. În perioada sovietică a fost înregimentat în arsenalul propagandistic al statului-partid. Actualmente, informarea electronică este în proces de democratizare și afirmare în cadrul societății civile.

În spațiul istoric al Moldovei, emisiile radiofonice au fost inițiate acum opt decenii, adică în coordonate temporare aproape similare cu cele ale constituirii radiodifuziunii ca mijloc de informare în masă în lume (în SUA – în anul 1920, în țările din Europa Occidentală – între anii 1922 și 1926). În februarie 1928, la Balta, capitala de atunci a RASS Moldovenești, a fost construit primul nod de telecomunicații care retransmitea emisiuni radio în limbile ucraineană și rusă printr-o rețea de cablu. Radioredacția a fost creată pe baze obștești. La 30 octombrie 1930, dintr-un studio improvizat în incinta serviciului poștal din Tiraspol a fost pusă pe post prima emisiune în limba moldovenească. Utilizarea unui emițător RV-57 oferea posibilitatea ascultătorilor să audieze programele la radioreceptoare fără fir. Ziua de 30 octombrie 1930 este considerată Ziua Radioului Național. Recepționarea emisiunilor radiofonice pe întregul teritoriu al RASSM a devenit posibilă în anul 1936, când la Tiraspol a fost construită Stația „M. Gorki”. Radiodifuziunea din RASSM a fost angajată în promovarea politicilor sovietice pe terito-

riul autohton. Primele cicluri de emisiuni au fost „Colectivismul Moldovei” și „Gazeta muncitorească”.

La Chișinău, emisia radiofonică a fost inițiată la 8 octombrie 1939. Emițătorul Radio Chișinău de atunci avea o putere de 20 kW și era dotat cu echipament de fabricație engleză. Durata de emisie era de 6 ore pe zi. Radio Chișinău avea trei studiouri (unul mare pentru orchestră, muzică militară și coruri, altul pentru soliștii-instrumentiști și cei vocali și unul mic pentru crainici). [1, p. 677]

Decizia Guvernului României de a instala acest post de radio la Chișinău și nu la Iași a fost cât se poate de argumentată. Basarabia era provincia românească cea mai expusă influenței sistematice a ideologiei bolșevice. Postul acesta de radio constituia o mândrie a serviciului tehnic al Societății Române de Radio, atestând remarcabile calități acustice și estetice, clasificându-se printre cele mai moderne din Europa. Postul a funcționat timp de 300 de zile. La 26 iunie 1940, rușii l-au preluat în stare de lucru, iar în 1941, retrăgându-se din Basarabia, l-au aruncat în aer. [2, p.392-393]

În perioada postbelică, emisiunile radiofonice au fost reluate de la Soroca (1944), apoi de la Chișinău. Timp îndelungat, Radio Moldova a emis în diapazon de unde lungi, medii și scurte. În perioada sovietică a fost larg utilizată radiodifuziunea prin fir, către anul 1958 fiind cuprinse, practic, toate localitățile din RSSM. Din 1956 radiodifuziunea din RSSM face parte din Organizația internațională de radiodifuziune și televiziune.[3] În ultimele două decenii de existență a URSS, radioul a aplicat diapazonul de unde ultracurte (UKV, standard estic sau FM-1). Condițiile tehnice de emisie și recepție a programelor radiofonice în etapa respectivă asigurau accesul larg la programele radiofonice interne și îl limitau pe cel la programele din exterior.

În anii '90 ai secolului trecut, Radio Moldova și-a modificat parametrii tehnici de transmitere a programelor. Atunci, datorită faptului că pe piața internă a Moldovei au căpătat o largă circulație radioreceptoarele de fabricație occidentală, a început exploatarea diapazonului de unde FM (standard vestic sau FM-2). Primul emițător de acest gen a fost dat în exploatare la 30 octombrie 1995 în zona Strășeni, iar ulterior altele două la Rezina și Cimișlia. Radio Moldova emite, în prezent, pe bandă de unde medii și ultracurte, inclusiv pe 15 frecvențe FM-2, prin 22 de emițătoare amplasate pe întreg cuprinsul țării. Emițătorul de bază, cu o putere de 1000 kW (unde medii), situat în orașelul Maiak din stînga Nistrului (din 1992), nu se folosește, deoarece este controlat de autoritățile autoproclamatei republici nistrene.

Timp îndelungat, Radio Moldova a activat sub egida Comitetului de Stat al RSSM pentru Radiodifuziune și Televiziune. Din 1990 se află în componența Radioteleviziunii Naționale, din 1994 – în Compania de Stat Telera-

dio-Moldova, iar din 2004 – în Instituția Publică Națională a Audiovizualului „Teleradio-Moldova”. Actualmente, Radio Moldova este unicul serviciu de radio din țară cu acoperire națională. Până în 2004, acesta a avut statutul de instituție de stat, apoi a fost inițiat procesul de transformare în serviciu național public.

În prezent, Radio Moldova emite în regim non-stop. În anul 2001, programele radiofonice adresate publicului intern au avut o durată de cca 6844 de ore, dintre care emisia originală a constituit aproximativ 4483 de ore. Grila de emisie a cuprins programe în proporție de 87% în limba română, restul – în limbile minorităților naționale. Cele 36% din totalul emisie originale au revenit programelor informative („Matinal radio”, „MediaInfo”, „Panorama zilei”, „InfoTerra”, „Contrapunct”, „Dimensiuni europene” etc.), alte 38% le-au constituit emisiunile tematice, restul timpului fiind consacrat emisiunilor pentru copii, sportive etc.

La 24 iulie 1992 și-a început activitatea serviciul de radio cu destinație externă sub denumirea „Radio Moldova Internațional” (RMI). Inițial, emisiunile erau transmise de Centrul Tehnic „Maiak” din Grigoriopol, care în scurt timp a fost acaparat de secesioniștii de la Tiraspol. Ulterior, RMI a fost transmis de către Centrul Tehnic din Galbeni-Bacău, România, iar actualmente – în format online. În anul 1933, RMI a difuzat programe cu o durată săptămînală de 20 de ore în limbile română, engleză, spaniolă și franceză. În următorii doi ani volumul de emisie a crescut pînă la 30 de ore/săptămîină, a fost începută emisia și în limba rusă. În linii mari, aceste coordonate sunt păstrate pînă astăzi. În anul 2007, RMI a difuzat emisiuni cu un volum total de 650 de ore în tradiționalele cinci limbi. Spre deosebire de programele serviciilor mondiale de radio, ele sunt axate pe difuzarea informației despre realitățile interne, evenimentele internaționale fiind ogindite în măsura în care Moldova este implicată sau interesată de ele. RMI a fost inclus în circuitul internațional de date despre radiodifuzorii externi.

La începutul anilor '90, odată cu liberalizarea accesului la mediile de informare, se atestă crearea și diversificarea pieței radiofonice autohtone, în special prin punerea în valoare a inițiativei personale. Astfel, în 1993 a apărut „Unda liberă” – primul post nestatal de radio din Republica Moldova. Pînă în anul 1995, cînd a fost adoptată Legea Audiovizualului, au fost create, cu precădere la Chișinău, și alte servicii de radio comerciale și necomerciale („Radio Nova”, „Radio Poli Disc”, „Micul Samaritean” etc.). De la mijlocul anului 1998, pe teritoriul Republicii Moldova activau 14 posturi de radio, dintre care 12 la Chișinău. În perioada următoare, numărul de posturi private a fost în creștere, ele extinzîndu-și acțiunea în diferite regiuni ale țării. În anul 2003 funcționau 36 de posturi radio, dintre care 4 la Bălți, 2 în UTA

Găgăuzia, 9 în alte orașe, centre raionale și localități rurale. Potrivit datelor din Registrul posturilor de radio, la 1 ianuarie 2008 în Republica Moldova funcționau 45 de posturi radio publice, private și necomerciale. Acestea explorau frecvențe în benzile FM-1 și FM-2 și emit programe în limbile română, rusă, bulgară, găgăuză etc. În prezent, în Republica Moldova funcționează 52 de posturi radio.

În 1998, pe piața mediatică din Republica Moldova a apărut radiodifuziunea publică municipală. Inițiatorul ei a fost Primăria mun. Chișinău, care, în luna octombrie a acelui an, a lansat postul de radio „Antena C”. Serviciul radiofonic, cu o arie de acoperire echivalentă cu două treimi din teritoriul țării, emitea non-stop 24 buletine de știri, inclusiv 6 în limba rusă, iar de două ori pe săptămână prezenta actualități în engleză, franceză și spaniolă. Postul a avut în grilă emisiuni tematice social-politice, economice, culturale, multe dintre care aveau caracter interactiv. „Antena C”, ca post municipal de radio, a existat până în anul 2007, când, în conformitate cu prevederile Codului Audiovizualului al Republicii Moldova, a fost supus privatizării.

Sectorul radiofonic din raioanele de est ale Republicii Moldova este aservit politicilor de desprindere a acestei regiuni de restul țării. În consecință, accesul la frecvențele radio a fost limitat. „Radio PMR”, fondat în 1992, timp îndelungat a fost unicul operator radio în regiune. Abia în ultimii ani au apărut unele posturi radiofonice de alternativă. Emisiunile radiofonice sunt realizate, de regulă, în limba rusă. La 12 mai 2000 și-a început emisia postul „Radio Găgăuzia”, care, în prezent, face parte din Compania Publică „Găgăuzia Radio Televizionu”. Programele sunt difuzate în limbile găgăuză (50%), rusă (30%) și română (20%). „Radio Găgăuzia” emite în diapazonul frecvențelor FM-2 de la Comrat, Vulcănești și Ceadâr-Lunga. Postul de radio „Eni Ai” este rezultatul unei prime inițiative private în domeniul audiovizualului din această regiune a țării.

Referitor la televiziune, menționăm că prima emisiune televizată națională a fost realizată la 30 aprilie 1958, la puțin timp după lansarea în lume (SUA, Marea Britanie – 1950, țările Europei de Vest – 1951–1960) a acestui mijloc de informare în masă. Specificul televiziunii este determinat în mare măsură de preponderența emisiunilor informative, distractive, sportive, de popularizare a științei față de cele artistice. Prin intermediul televiziunii se realizează cea mai variată sinteză a imaginii cu cuvântul. Posibilitățile expresiv – imaginative ale televiziunii sunt folosite diferit în funcție de caracterul și genul emisiunilor. Astfel, efectul de moment al unei emisiuni televizate poate fi accentuat, sau dimpotrivă, slăbit cu ajutorul unor mijloace speciale de realizare a unei acțiuni maxime asupra spectatorului. [3, p.303-304]

Inițial, serviciul autohton de televiziune difuza emisiuni cu o durată to-

tală de 3–4 ore, cu o periodicitate de trei ori pe săptămână, fiind alcătuite din scurte ediții informative, convorbiri și filme difuzate în alb – negru dintr-un studiou improvizat. În momentul lansării televiziunii, populația dispunea de 13 mii de televizoare. În anii '80 și '90, în urma renovării bazei tehnico-materiale, televiziunea din RSSM a cunoscut o dezvoltare remarcabilă. În această perioadă s-a extins zona de recepție a emisiunilor. Către anul 1996, emisiunile Televiziunii Naționale puteau fi recepționate pe 98,9% din teritoriul Republicii Moldova. În anul 1974 a avut loc prima emisiune color, iar în 1982, după dotarea Centrului de televiziune cu utilaj modern, – toate emisiunile sunt difuzate în culori. În 1985 volumul zilnic al emisiunilor constituia 40 de ore, asigurat de patru studiouri. Din 1967 televiziunea moldovenească face parte din Organizația Internațională de radiodifuziune și televiziune. Ca membru al Interviziunii, are dreptul de a retransla și difuza emisiunile sale peste hotare, de a familiariza spectatorul din străinătate cu succesele republicii în domeniul economiei și culturii. La 1 ianuarie 1991, în posesia populației republicii se aflau cca 1, 13 mil. de televizoare.

Până în anii '90, serviciul național de televiziune a fost unicul operator autohton de profil. Inițial, acesta s-a aflat în subordinea Comitetului de Stat al RSSM pentru Televiziune și Radiodifuziune (1958–1990). Ulterior a fost încadrat în Radioteleviziunea Națională (1990–1994), din 1994 – în Compania de Stat „Teleradio-Moldova”, iar din 2004 – în Instituția Publică Națională a Audiovizualului „Teleradio-Moldova”. Serviciul național de televiziune poartă titulatura oficială de „TV Moldova 1”.

În anul 2007, „TV Moldova 1” și-a extins emisiia zilnică de la 12 la 18 ore, dintre care 49% le-au revenit programelor originale. Din totalul anual de 1813, 4 ore de emisie, 83% au fost realizate în limba română, iar restul în limbile minorităților naționale. Emisia originală a cuprins programe de știri și politice (33%), publicistice și artistice (34%), matinale (14%), pentru copii (6%), pentru etnii (3%), sportive (9%), spoturi promo (1%). În prezent, emisiia zilnică cuprinde 24 ore, cu excepția unor regiuni.

În anii '90, în Republica Moldova apare și se dezvoltă televiziunea nestatală. La început au fost câteva studiouri de cartier care transmiteau prin cablu producție proprie sau preluate de la alte centre de televiziune: „Electron” din Tiraspol, „Sor TV” din Soroca, „TVC” din Camenca, „Satelit TV” din Chișinău. În 1994, la Chișinău a fost creată Întreprinderea moldo-americană „Eurocable”, primul sistem de televiziune multicanal prin cablu care prelua emisiuni de la 8 centre de televiziune străine. În 1996, aceasta a devenit proprietatea altei întreprinderi moldo-americane – „SUN TV”. Cătrînd, televiziunea prin cablu se răspîndește și în alte zone ale țării (în orașe, centre raionale și în comunități rurale). În anul 1998 au fost înregistrate

28 de instalații TV prin cablu, în anul 2004 – 55, în anul 2005 – 115, în anul 2006 – 147, în anul 2008 – 166, iar în prezent numărul lor s-a redus esențial, ajungând la 135 de instalații prin cablu. În aceeași perioadă apare și se dezvoltă televiziunea nestatală prin eter. Primul post particular de acest gen a fost „STV” din Slobozia (1990). Către anul 1997, deja 23 de studiouri au obținut de la Consiliul Coordonator al Audiovizualului licența de emisie prin eter, 30% dintre ele fiind amplasate la Chișinău, restul – în alte localități ale Moldovei (Rîșcani, Drochia, Briceni, Cimișlia, Florești, Edineț, Bălți, Căușeni, Rezina, Cahul, Nisporeni).

Deși televiziunea prin eter a cunoscut o dezvoltare mai lentă decât cea prin cablu, totuși, evoluția acesteia a fost ascendentă. La mijlocul anilor '90, pe piața televiziunii prin eter s-a evidențiat studioul „Catalan TV”, inaugurat la 31 august 1995 la Chișinău. Emisiunile puteau fi receptate de 35% din populația capitalei și 90% din locuitorii din centrul Moldovei. „Catalan TV”, spre deosebire de celelalte posturi de televiziune din acea perioadă care preferau retransmiterea programelor străine, s-a axat pe producția originală. Relevante în acest sens au fost emisiunile „Televis”, „Metronom”, „CTV Info-noutăți” ș.a.

În anul 1997, la Chișinău au fost deschise alte câteva posturi de televiziune prin eter, care s-au dovedit a fi mult mai longevive decât „Catalan TV”. Este vorba de „PRO TV” și „NIT”. „PRO TV” a introdus pe piața televizată din Republica Moldova o nouă manieră de realizare și prezentare a programelor informative și analitice. La 10 ani de la lansare, „NIT” dispune de 14 frecvențe, care îi permit să difuzeze emisiunile pe o bună parte din teritoriul republicii. Programele informative și publicistice sunt realizate în proporție de 70% în limba rusă și 30% în limba română. Aceste și alte studiouri („TV7”, „N4”, „Prime” ș.a.) își inserează producția originală în grila programelor de televiziune preluate fie din Rusia, fie din România.

„EuroTV Chișinău” a fost fondat în anul 2002 ca un serviciu municipal de televiziune. Acesta acoperea 60% din teritoriul țării și emitea în limba română programe informative, publicistice și de divertisment. În anul 2007 postul a fost privatizat.

În UTA Găgăuzia, primul studio de televiziune „TV Găgăuzia” a fost inaugurat în 1989. Face parte din instituția regională „Teleradio-Găgăuzia” și emite programe informative și tematice în limbile găgăuză și rusă din Comrat, Ceadâr-Lunga, Vulcănești și Copceac. În afară de propriile emisiuni, „TV Găgăuzia” retransmite programele „TRT 1” din Turcia. În ultimii ani, la Comrat, Ceadâr-Lunga, în satul Copceac au apărut patru studiouri de TV prin eter („Bizim Aîdînîc”, „TVK 24” etc.), precum și prin cablu, preponderent în localitățile rurale (în satele Chirsova, Tomai, Gaidar, Cazaclia, Beșalma etc).

Televiziunea din raioanele din stînga Nistrului este supusă regimului separatist de la Tiraspol. În anii '90 și în perioada următoare, în această regiune a republicii inițiativa în domeniul televiziunii a aparținut aproape în exclusivitate autorităților sau agenților lor economici afiliați, respectiv, serviciul de stat „Televiziunea Transnistriei” a fondat în anul 1992 postul de televiziune „Sheriff” care retransmite, de la mijlocul anilor '90, un pachet de peste 20 canale TV, majoritatea din Rusia. Între anii 1993 și 2001, armata a 14-a dislocată în Tiraspol a finanțat postul de televiziune „Arm-TV”. Din 1995, la Tiraspol funcționează postul „TV TCV”.

La începutul anului 2008, în raioanele din stînga Nistrului ale Republicii Moldova a apărut televiziunea prin sistemul GSM. Acest tip de televiziune a fost lansat de către compania franceză „Orange Moldova”. Doi operatori TV emit prin satelit.

Anularea la începutul anilor '90 a bruiajului serviciilor de radio străine, practicat de țările ex-socialiste, deschiderea accesului la mediile electronice din străinătate, retransmiterea pe frecvențele locale a posturilor internaționale de radio, dezvoltarea televiziunii prin cablu au creat premise pentru recepționarea liberă a audiovizualului străin. Totodată, acest proces nu a fost secundat de acțiuni capabile să securizeze piața audiovizuală internă și să protejeze operatorii interni, să asigure dezvoltarea prioritară a presei electronice autohtone. Unul din motive este că acest proces s-a derulat în lipsa unei instituții abilitate să elaboreze și să promoveze o strategie națională de dezvoltare a audiovizualului.

Acreditarea legislativă a audiovizualului public în Republica Moldova a durat mai mult de zece ani și a cunoscut mai multe etape. Inițial, Legea Audiovizualului nr. 603 din 03.10.1995 a cuprins două prevederi în materie de audiovizual public. Astfel, art. 1 al Legii definea instituția publică a audiovizualului drept „instituție creată în baza capitalului de stat sau cu capital majoritar de stat și cu participarea altui capital public sau privat, care este independentă în activitatea de creație și reflectă interesele tuturor păturilor sociale”, iar art.7, alin. (1) preciza: Compania de Stat „Teleradio-Moldova este instituția publică a audiovizualului. Interpretarea confuză (instituția media de stat era echivalentă cu cea publică), precum și lipsa unor coordonate legale clare de constituire a unui asemenea tip de audiovizual au anulat influența legii de referință asupra procesului de validare a ideii și a practicii audiovizualului public pe teren autohton.

La 24 aprilie 2002, Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei, după unele dezbateri asupra situației politice din Republica Moldova, a adoptat Rezoluția nr.1280 privind funcționarea instituțiilor democratice din Republica Moldova. Articolul 10, alin. (10) al documentului recoman-

dă revizuirea Legii Audiovizualului și schimbarea statutului Companiei „Teleradio-Moldova” în instituție publică a audiovizualului. Drept urmare, la 26 iulie 2002, Parlamentul a adoptat Legea nr. 1320 cu privire la Instituția Publică Națională a Audiovizualului Compania „Teleradio-Moldova”. Legea a intrat în vigoare la 15 august 2002.

O nouă etapă în acreditarea legislativă și practică a audiovizualului public în Republica Moldova a început în anul 2006, odată cu adoptarea Codului Audiovizualului. Capitolul VII al acestui act legislativ este consacrat în totalitate radiodifuzorilor publici. Potrivit art. 50, Instituția Publică Națională a Audiovizualului Compania „Teleradio-Moldova” este „un serviciu public de radiodifuziune și televiziune independent editorial, precum și în activitatea sa de creație, autonom instituțional, constituit în baza capitalului financiar public, care, în condițiile prezentului Cod, oferă servicii de programe întregii societăți din Republica Moldova, cu acoperire a întregului teritoriu al Republicii Moldova”.

În conformitate cu art. 51, IPNA Compania „Teleradio-Moldova” urmează să elaboreze, să producă și să difuzeze emisiuni radiofonice și televizate despre realitățile sociale, politice și economice interne și internaționale, precum și din domeniile culturii, agrementului, învățămîntului, educației, sportului, emisiuni pluraliste, imparțiale, inovative, de înaltă calitate și integritate a programului, menite să asigure informarea corectă, imparțială, echidistantă, respectînd echilibrul politic, libertatea de exprimare, de creație și de convingeri. Compania trebuie să transmită onest, fidel, echidistant informațiile în cadrul programelor de știri; să asigure dreptul la informare a tuturor categoriilor de cetățeni ai Republicii Moldova, inclusiv al minorităților naționale; să favorizeze dezbaterile democratice, schimburile de opinie între diversele categorii de populație, precum și integrarea în societate a cetățenilor; să realizeze emisiuni cognitive și de divertisment destinate copiilor de diferite vârste, adolescenților, tinerilor.

Articolul 52 al Codului Audiovizualului stabilește în mod expres oportunitatea „garantării prin lege a independenței editoriale”. Astfel, independența editorială include dreptul exclusiv al organelor de conducere ale companiei de a adopta, în limitele stabilite de prezentul Cod, decizii cu privire la: elaborarea politicii editoriale, adoptarea și modificarea grilei de emisie a companiei; organizarea activității editoriale și de creație; conceperea și producerea programelor, inclusiv a celor de știri și actualități; alte activități stabilite de prezentul Cod și/sau de Consiliul de Observatori al companiei. [4, pag.24]

În această activitate, potrivit Codului, sunt interzise ingerințele autorităților publice sau influențele vreunui partid, organizații comerciale, eco-

nomice, social-politice, sindicale sau de alt ordin. În calitate de exponent al interesului public a fost stabilit Consiliul de Observatori, care este compus din nouă membri votați de către Parlament, după selectarea lor de CCA printr-un concurs public.

Codul a stabilit tipologia radiodifuzorului public (național și regional), mecanismele de finanțare (subvenții de la bugetul de stat, potrivit caietului de sarcini; donații și sponsorizări pentru proiecte speciale; sume obținute prin acordarea dreptului de utilizare și transmitere a proprietății, inclusiv a emisiunii; profitul obținut în urma organizării evenimentelor publice în conformitate cu obiectul de activitate al companiei; venituri obținute din publicitate și din alte surse financiare a căror legitimitate nu vine în contradicție cu prevederile actualului Cod și a altor legi în vigoare) și, de asemenea, modalitățile de exercitare a controlului public.

Noul Consiliu de Observatori al companiei a aprobat concepțiile de dezvoltare a radiodifuziunii și televiziunii, Codul Deontologic, alte acte normative importante pentru derularea acestui proces. În 2008 s-au făcut și primii pași pentru transformarea Companiei Regionale Audiovizuale „Teleradio-Găgăuzia” în instituție publică.

Sectorul presei electronice din Republica Moldova (și cel public, și cel privat) actualmente se află la etapa de devenire și de căutare a propriei identități.

În anul 2009 a fost soluționată și problema retransmiterii pe teritoriul Republicii Moldova a serviciilor de programe ale radiodifuzorilor din străinătate – Radio France Internationale, BBC, Europa Liberă, TV-5 Europe, care utilizează frecvențele terestre închiriate de la Î.S. „Radiocomunicații”. Prin adoptarea în iulie 2006 a Codului Audiovizualului, s-au produs unele modificări de ordin juridic, fapt ce a necesitat stabilirea unor proceduri noi privind legalizarea activității acestor instituții audiovizuale, pe motiv că termenul de valabilitate al licențelor a expirat, iar Art. 2 lit. q) al Codului stipulează că Licența de emisie este „act oficial prin care Consiliul Coordonator al Audiovizualului acordă unui radiodifuzor aflat sub jurisdicția Republicii Moldova dreptul de a difuza, într-o zonă determinată, un anumit serviciu de programe”, ceea ce înseamnă că radiodifuzorilor nominalizați nu le pot fi eliberate licențe de emisie pe motiv că nu se află sub jurisdicția Republicii Moldova.

Prin Decizia nr. 35 din 1 aprilie 2009, Consiliul Coordonator al Audiovizualului a acordat posturilor respective dreptul de retransmisie a serviciilor de programe pe teritoriul Republicii Moldova. Aceeași decizie preconiza că în acordurile separate de liberă retransmisie, încheiate între CCA și radiodifuzori, să fie stipulate condițiile de retransmisie a serviciilor de programe.

Ca urmare, a fost elaborat Acordul-Cadru de Liberă Retransmisie, examinat și aprobat prin Decizia CCA nr. 49 din 14.05.2009. Acordul-Cadru de Liberă Retransmisie a fost semnat și de către Radio France Internationale, BBC și TV-5 Europe.

În scopul asigurării cadrului juridic de trecere de la televiziunea analogică la televiziunea digitală, Consiliul Coordonator al Audiovizualului a propus completarea Codului Audiovizualului cu un nou capitol ce se referă la digitalizare.

În anul 2010 a fost reluată retransmisia prin eter a postului TVR 1, care anterior se difuza pe teritoriul Republicii Moldova prin cablu și prin satelit.

În același timp, în anul 2010 începe o etapă de maturizare a pieței media din Republica Moldova, prin apariția a două posturi private de televiziune – „Publika TV” și „Jurnal TV”. Aceste posturi concurente reprezintă începutul unor schimbări radicale în domeniul audiovizualului autohton prin promovarea valorilor democratice și a tendințelor de integrare europeană.

În concluzie, afirmăm că audiovizualul în Republica Moldova parcurge o perioadă de tranziție de la un regim dictatorial spre unul democratic. Deși se tinde tot mai mult spre o descentralizare, totuși se observă ingerințele politice, care determină adesea activitatea editorială a radiodifuzorilor. Se atestă tendințe de modernizare a acestui domeniu prin apariția unor posturi de televiziune noi, concurente, care încearcă să promoveze idei și valori europene. Cu toate acestea, mai rămîne de parcurs o cale lungă pînă la consolidarea independenței și eficacității audiovizualului în Republica Moldova.

Referințe bibliografice

1. Enciclopedia Moldovei. Republica Moldova. Ediție consacrată împlinirii a 650 de ani de la întemeierea statului moldovenesc. Chișinău: Enciclopedia Moldovei, 2009. – 730 p.
2. Colesnic Iurie . Chișinău. Enciclopedie. Chișinău: Museum, 1997. 570 p.
3. Literatura și Arta Moldovei. Enciclopedie. Vol.II. Chișinău: Redacția Principală a ESM, 1986. – 508 p.
4. Codul Audiovizualului al Republicii Moldova nr. 260 din 27.07.2006. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2006, nr. 131-133, p. 20.